

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Égész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben hásho hordva:	
Égész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Égész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 4.

Bavanistye.

Irtá: Kirschanek Ödön.

Még egy pár nap és teljes meztelenségében előttünk áll a délvidéki gabona-uzsoraper szereplőinek lelketlen eljárása. Emlékezhettek olvasóink arra, hogy a mikor a télen a délvidéki gabonauszorából kifolyólag velünk együtt az ország tisztességes sajtója a tőzsdei elővételekbe burkolt visszaélések megszüntetését sürgette, a merkantilizmus szolgálatában álló napisajtó ezen állítólagos merénylet ellen a börzeszabadság nevében tiltakozott.

Már maga ez a tiltakozás az uzsora megfélemezése ellen, világos bizonyíték arra, a mire mi már számtalanszor rámutattunk, hogy mennyire a börzopolitika hatalma alatt van a közkormányzat és közvélemény. Valóban gyönyörű gyümölcse annak a politikának, mely fogadást tett arra, hogy megteremtí a jog- és kulturállamot. Az uzsorára felbujtani a börzét, erre csak az a sajtó vállalkozhatik, mely fedezve van minden oldalról s mely tudja, hogy nincs közvélemény, mint melyet ő képvisel, nincs társadalom, mint melynek érdekeit ő képviseli. Magyarország lakosságának kilenczvennyolcz százaléka pedig csak arra való, hogy ennek az ő saját külön társadalmának érdekei kielégítésében eszközül szolgáljon.

Valóban gyönyörűsége állapotok! A liberalizmus hívei büszkélkedhetnek ezzel az eredménnyel. De hát mit törődnek ők ezzel. A hol nincs erkölcs és a kik annak parancsainak nem hódolnak, ott

hiába hivatkozunk a közérdek parancsainak szem előtt tartásának szükségességére. Az erkölcstelen politika csak az egyén önző érdekeinek érvényesülését ismeri.

Tehát a tőzsdeszabadság legyen az, melynek czimén a kényszer helyzet elé állított tudatlan ember a tőzsdei szokások rendje és módja szerint kizsákmányolható legyen. Ha a merkantilizmus ezt érti a tőzsdeszabadság alatt, akkor a tőzsde nem egyéb, mint egy a szabad fosztogatásra berendezett intézmény és annak tagjai modern rablólovagok, kik a börzei üzleti szokásokra, a büntetőtörvénykönyv elcsavarítható paragrafusaira és a börzebiróság pártos ítéleteire támaszkodva, szabadon, félelem nélkül indulnak rablóhadjáratra, hogy a tudatlan paraszttal fizetessék meg a spekuláció börzei veszteségét.

A tudatlan falusi emberrel váltót aláírattatni, olyformán, hogy az a tőzsde tollat nyom a kezébe és a tollat vezetve, aláírattatja vele a nevét. Olyan szerződést íratni vele alá, hogy 4—5 forintért köteles a buzáját adni, ha pedig buzája nem lenne, köteles lesz annak az árát fizetni, *bármenyire is rugna fel* és hogy aláveti magát a börzebiróság ítéletének s a tőzsdei szokásoknak, hogy köteles tőzsdei uzance-árut szállítani, ha pedig ilyen nem lenne, 20—30%-ot ráfizetni, hogy tőzsdei Schlusslevelet íratnak vele alá, melyet nem ért és hogy végre a hitelbe vett árukért is a paraszt csak buzát adhat, mindezek olyan dolgok, a melyek eddig nem hitt uzsora-visszaéléseknek vezetnek nyomára.

A börzopolitika a bavanistyei bünpört lokális jellegűnek akarja feltüntetni. A mi

nehezen fog sikerülni. A bavanistyei bünpör ne csak a délvidékre irányítsa a közkormányzat figyelmét, mint a melyet tőzsdei elővételek útján tönkre tettek, hanem juttassa eszébe az egész országot, melyet a gabona kölcsönök útján üzött uzsora sűrűn behálózott. Itt nincs különbség az ország különböző részei között. Gabonauszora, annak különböző válfajai szerint mindenütt van.

Végre a bavanistyei bünpör irányítsa figyelmét a közkormányzatnak a börzére, mely a tőzsdei elővételek útján üzött uzsorát tőzsdei szokásaival szankcionálja. Az ország törvényhozása privilegiumokkal, külön bírósággal, korlátlan üzleti szabadsággal ruházta fel ezt az intézményt. Az elismerés a bőkezűséggel szemben az, hogy kiváltságos helyzetét arra használja fel, hogy az ország munkás népét kizsárolja és koldusbotra juttatja.

Az aranyborju nem válogató. Ha a spekuláció hizlalhatja csalással, hazugsággal, miért ne hizlalhatná uzsoráskodással is, a mi elvégre is csak azt mutatja, hogy gyenge ennek az országnak a törvényhozása és tehetetlen a társadalom, gyertyát gyujtanak az aranyborjunak, melynek ragyogása szemük fényét veszi el és bőgése tulharsogja jalkiáltását a kiszípolyozott nép ezreinek, mely a modern jogállamban védelem után hiába rimáncodik.

A bavanistyei bünpör rázza fel a társadalmat aléltságából, hogy végre rálépessünk a nemzeti politika talajára, mely megszámlálja az aranyborju kövér esztenéinek napjait.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Barbarosza vára.

Mintha kísértetek járnának körülöttünk, úgy meglevenednek az emlékek, amint Nürnberg ősi várába belépünk.

Ép, erős, hatalmas vár az most is. Lába meredek mészhegy a várnak, s szűk zig-zugos udvaraival, rengeteg bástyái, sötét mély kapuival szinte félelmetes ma is.

Régi hársfa áll a vár udvaron. A fojondár egészen befutotta, nem is látszik mennyire él még, mennyire halt már meg. Kunigunda császárnő ültette valaha a XI-ik században.

Beh sok mesét tudna ez mondani, ha érteneők a szavát.

Turisták jönnek mennek s egyik fordulónál nagy sötét terembe tűnik el a csoport.

Magam is oda igyekeztem.

Mély kut van a terem közepén. Régi módi kerek kut. Egy fiatal leány bámulatos tiszta csengő hangján beszéli a kut történetét.

Sok száz évvel ezelőtt ásták, sok esztendő keserves munkája ez a kut. Rabok készítették, éjjel-nappal vájták a sziklát míg elkészült a hatalmas mű. Micsoda öröm ünnep volt az a várban, mikor először bugygyant fel a víz, mely azóta ki nem apadt.

Ha valamit le dob az ember, csak hat másodperc múlva hallja a locsanást oly szörnyű mély e kut.

A víz színénél, a föld alatt börtönök vannak, hol soha napvilágot nem láthatott a rab, meg nem menekülhetett soha.

Ugyancsak innen nyílik egy alagút, mely a régi városházához visz és ma is járható. Jól el lehetett régen valakit tüntetni.

Másik udvarba megyünk. Ez csak három oldalon van körül építve. Kelet felől kő mellvéd 30 méteres mélység felett s a mélység másik oldalán a külső bástya látszik.

A mellvéden lópatkók nyoma van be-
vágva a sziklába.

Meséje van ennek.

A nürnbergi bürgereket nagyon sarcolta Epplein von Geilingen rabló lovag ur, de egyszer elesípték. Kemény legény lehetett, mint hű és saját ruhába bujtatott faszobra mutatja. A tanács hamar ítélte s az ítélet kötéltre szólt.

De Epplein urnak ez nem tetszett. Elhátározta tehát, hogy apellál.

Persze régen másképp ment az apelláta.

Utolsó kívánságul azt mondta, hogy engedjék meg neki, hogy lován mehessen az akasztófaig. Ezt akkori szokás szerint meg is engedték.

Ő aztán kétszer körül járta az udvart, harmadszor megsarkantyuzta a lovat, s a

mellvéden és mélységen át repülve fűgét mutatott a bürgereknek, kikben megfagyott a vér.

Igy apelláltak régen, annak az apellátának a bélyege a sziklába vágott lópatkó.

A bürgerek pedig kaptak egy viczet, mely szerint »a nürnbergiek senkit sem akasztanak fel, csak ha lehet.«

Kiváncsi lettem ennek a német Rózsa Sándornak a börtönére s igyekeztem a híres ötszögletes toronyhoz.

Nos nyájas olvasóim! mondhatom, hogy elég használható idegeim vannak, ahová pedig az öklöm ér, ott nem nő fü egyhamar, hanem mikor ezeket a kedves zsuzukat végig néztem, ami ott össze van válogatva, kezdtem nem jól érezni magamat.

A kapu felett egy rut ördög vigyorog a belépőre, bent a falakon szörnyű vas alárcok, mit munkájuknál a hóhérok használtak, a padlón mint régen a különféle kintzó eszközök.

Spanyol csizma, szegekkel kivert padló, szeges bölcös, kintpad, kerékbe törő és karóba húzó alkalmatosságok, vérpados és felnégyelő fűrészeket láttam teljesen jó karban, szolgálatra készen.

Itt van elhelyezve a spanyol számár is, egy igen egyszerű és elmés szerkezet, mely egyszerre tépte ki kezét, lábát a delinkvensnek.

A gerendákról óriási öntött vas fióták, klarinétok, disznók, kecskék stb. csüngenek.

E. Kovács Gyula.

Tegnap délután helyezték ravatalra az elhunyt művészt a kolozsvári Nemzeti színházban, ahol diadalait 38 éven keresztül aratta.

Kolozsvár város közönsége közt igaz nagy részvétet keltett E. Kovács Gyula halála. A városi tanács a részvét módjait úgy állapította meg, hogy a temetésen testületileg képviselteti magát, a városházára gyászlobogót tétet, diszírshelyet jelöl ki számára s a merre a menet elvonul a lámpákat fekete fátollal vonatja be.

Az özvegyhez részvétáviratokat küldtek: gróf Béli Akos, Bartók Lajos, gr. Festetics Andor, Gyöngyösiné Mátrai Laura, K. Gerő Lina, dr. Ferenczi Zoltán, Rádl Ödön, Follinus Aurél, Gál Gyula, Törökné Delli Emma, Bokodi színigazgató, Lányi Edit, gr. Eszterházy László stb.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester a következő táviratot küldte:

Férje felejthetetlen művésznök, az én mélyen tisztelt barátom megrendítő elhunyt alkalmából fogadja Nagyságos Asszonyom legmélyebb részvétemet.

Dr. *Bulyovszky* József,
Nagyvárad város polgármestere.

A holttest a Nemzeti Színház csarnokában nyugszik díszes ravatalon, a falak gyászdrapériával vannak bevonva. A közönséget ma d. e. bocsátják a ravatalhoz.

A művész ravatalára egyre érkeznek a koszorúk collegáitól s az irodalmi társaságoktól, melyeknek az elhunyt tagja volt.

L. *Fái Szeréna* díszes babékoszorút küldött gyászszal bevont nemzetiszínű szallagon a következő felirattal:

Felejthetetlen mesterünknek — L. Fái Szeréna.

A nagyváradai színházi bizottságot a temetésen *Radó* Ignác és *Dési* Géza dr. fogják képviselni.

A szintársulat férfi tagjai *Bölny* József intendánssal az esteli gyors és hajnali személyvonattal mentek Kolozsvárra.

A női személyzet közül a temetésen L. *Fái Szeréna*, *Laczkó* Aranka, *Horváth* Paula, *Turchányi* Olga és *Miklósi* Ilona lesz jelen.

Temetésére kiutaztak várad legjobb barátai *Miskolczy* Arpad megyei főszámvevő és *Füredy* László gyámpénztárnok is.

Halálának híre mély részvétet keltett Debreczenben is. A színházi egyesület nyomban koszorút rendelt a nagy művész koporsójára. A koszoru babér levelekből készült, nemzeti színű szallagját gyászfátyol takarja be. Felirata a következő:

»E. Kovács Gyula emlékeztetének — a debreczeni színházi egyesület 1899. aug. 2.«

E. Kovács Gyula ravatalára tegnap koszorút küldött a Csokonai kör

Az *»Ollhon«* írók és hírlapírók köre *Dezső* József és *Géczy* Istvánnal képviselteti magát a temetésen, a budapesti *Nemzeti* színházat *Dezső* József és *Iványf* Jenő, a Népszínházat *Géczy* István és *Fodor* Oszkár dr. képviseli.

Özv. E. Kovács Gyuláné.

Az özvegy a kolozsvári »E—k«-hez a következő levelet intézte:

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Kolozsvárra érkezve olvasom becses lapjában, hogy boldogult férjemnek szánt koszorúkat részünkre óhajtják megváltani. Magam és leányaim nevében kérem, ha fájdalomban részt kegyeskednek venni, szüntessék be a gyűjtést azonnal és borítsák be drága férjem koporsóját minél több, minél szebb virágokkal.

Kolozsvár, augusztus 4.

Mély hódolattal

Özv. E. Kovács Gyuláné.

Két levél.

Az elhunyt művész utolsó sorai *Bartók* Lajos birtokában vannak, kihez kevéssel halála előtt a következő két levelet intézte:

»Kedves Lajosom! Nagy sikerrel adtuk elő kitért darabodat: »Thuránt.« Vége-hossza nem volt a kibívásoknak. Sajnálom, hogy itt nem lehetett. Fájt a boszorkányban frenetikus tapsokkal hívták vissza vagy háromszor. Én is megiettem és megkaptam a magamét. De mind kitérték magukért. Így ir minden lap: lásd.

Nagyon kérlek: juttasd hozzám az apoteozist, hogy jól megtanulhassam. A viszontlátásig! Ölel szerető igaz hived E. Kovács Gyula. Nagyvárad, 1899. július 13.»

Kedves Lajosom! Megkaptam. Igyekezni fogok megfelelni a belém helyezett bizalomnak. De lesz nekünk szállásról gondoskodva, én 26-án Kolozsvárt leszek már az enyémelek közt. 27-ét otthon töltöm és 28—29-én reggel indulok Segesvárra, hogy az ünnep előtti éjszakát nyugodtan kialudhassam. Ha akarsz és lesz mit velem tudatnod, oda kérem. Azt mindenesetre és mielőbb szeretném tudni: lesz-e nekünk Petőfiéknek szállásról gondoskodva? Tudom, az eszed nincs helyén, de ha lehet ird meg! Ölel szerető igaz hived E. Kovács Gyula.

Bartha Miklós E. Kovács Gyuláról.

A magyar sajtó a legszebb koszorút helyezte a művész költő ravatalára, a midőn az elhunyt tehetségét méltatja s költői necrológokban siratja el.

Bartha Miklós az elhunyt művész barátja volt s ott állott akkor is, mikor végre kihullott kezéből — a »szerep.« A művész betegségét a következő gyönyörű sorokban méltatja:

Lelkét nem hozta mozgásba a művészet világpolgáriás szele. Minden idegszála belefondódott a nemzeti érzések, hagyományok, dicsőségek és szenvedések szövődékébe. Magyar volt tetőtől-talpig. A Petőfi-szellem körében táplálkozott lelkiélete. Idegen kultúráknak nagysága, fénye, ereje el nem tántorította soha attól a meggyőződéstől, hogy a magyar színművész első sorban és mindenek fölött a magyar irodalmat tartozik szolgálni.

Csodálatos részletességgel tanulmányozta Schakespeare-t s ezen a téren igen nagybecsű alkotásai voltak, mindazáltal szívesebben játszta Csákot, Bánkot, Adámot vagy akár a Betyár kendőjét is, mint Leart vagy Othellót. Rá nézve, a mi idegen volt, visszás volt. Azoknak, kikben a nemzeti érzés erős, az idegen asztalok tápláléka mindig sóltan.

Alkotásainál fogva is művész és költő volt; de még inkább fölfogásánál és érzelmevilágánál fogva. A valót úgy fogta föl, mint egy nagy színpadot; a színpadot pedig úgy, mint egy nagy valóságot.

Elete művészet, művésztelete élet volt.

A mi másoknál küzdelmet, vívódást, számítás, versenyt, előrelátást jelent: rá nézve az élet csak muló álom volt... a sorsnak egy iudokolatlan szeszélye, mely olyanokat is belesodor az élet áramlásaiba, a kik nem életrevalók.

Kérdezem a magyarázótól, mik ezek?

— Hát a pellengérhez tartoztak kérem.

— Hogy-hogy!

— Hát. P. o. aki részeg volt, annak egy ilyen disznót, a verekedőnek kecskét, a falsul muzsikálóknak hangszert stb. akasztottak a nyakába.

Nos egy-egy ilyen szimbólum testvérek között is nyom egy fél mázsát. Tisztelem az ilyen jelképeket.

Jött az emelet.

Itt apró börtönök vannak a falban. Egyikben meglánczolva saját rongyos kopott ruhában ül Epellein alakja, még természetesebbé téve a benyomásokat. A középső toronyszoba egyik sarkában áll a kín-ágy, melyre ráfeszítették utolsó éjszaka a kivégzendőt s szembe az ágygyal a vas szűz.

Mint szobor remek szép, mint kinzó eszköz pokoli a vas szűz. Három ujnyi vastag vashál áll, belül üres és kinyitható.

Ekkor látjuk, hogy ujnyinál hosszabb szegekkel van tele. Ebbe tették az elítéltet és lassan csavarral szorították össze.

A másik emeleten régi fegyverek, pallosok, a híres nürnbergi hangtölcsér van elhelyezve és remek kilátás nyílik a városra.

Alig vártam, hogy kijussak innét, az emberi vadság ez ősi tanyájáról.

Istenem! milyen durvák voltak régen az emberek, mennyit finomodtunk azóta.

Ma nem kergetünk senkit szegekkel kivert padlón végig, sőt a töviset is úgy szórjuk el felebarátunk útján, hogy ha jobban szur is, de nem látja senki.

Négybe fűrészelés! mily szörnyű csak lenni is. Ma legfeljebb a dörit huzzuk le egymásnak, de azt is simogatva, szépen s vért ki nem ontjuk, ha szípolozzuk is.

Gazembereinknek nem ásatunk szörnyű kutakat. Fűtött börtönökben pecsenye jár nekik s ha a becsületes szegény pusztul is éhen, vagy kivándorol, hát arról nem tehetünk, hisz mindenkinek csak nem viselhetjük gondját.

Ó be jó, hogy elmúlt a régi világ. Bezzeg milyen jó ma rabnak lenni Szegény embernek persze ma sem jó.

Egy pár régi templom tűnt még a szemembe. Ma is látogatják, ma is a régi hitet hirdetik ezekben. Azt a hitet, mely ebből a vadságból igyekezett és igyekszik most is kiragadni az embert.

Ime a régi durvaság tanyái, a kinzó kamrák elpusztultak, a templomok állnak romjaik felett s ez biztosít, hogy a jövő a szereteté.

Nem az alaguton ugyan, de a régi városházához igyekeztünk innen. Remeke ez a régi építészetnek. Különösen az udvarai és a másod emelete.

Az udvarok mór és olasz izlésre emlékeztetnek szökő kutjaik és fantasztikus árkádjaikkal, a másod emelet pedig valóságos mű kincs óriási freskói és relif diszítése által.

Négy porcelán kályha van a folyosón, múkincs mindenik.

A plafon dísz a régi patriciusok, harczó lovas alakjai adják. Régi czimerek és sisakok díszítik az oszlopokat. Régen hatalmas küzdelmek folytak itt le a patricius családok között, ma piruló hirtelen szőke menyasszonyok és meglepően világos sárga bajuszu vőlegények mennek kimért léptekkel a szobrok között, mert itt van a polgári anyaszentegyház elhelyezve.

Meg is éljeneztek egy néhány nijdonsült párt és bámultuk a német igénytelenséget, mely oly csekély követelményt támaszt egymás földi szépségét illetőleg.

Pár lépésnyire van innen a Bratouwtglöklein, egy igazi középkori kocsmá.

A régi levették hatalmas czin kupái fogasra kerültek, mint reliquiák, de egyébként igazi ősidőkből fennmaradt kis helyiség, hol ma is tüzes vason sütik az apró vurstokat és savanyukáposztával végig garnirozva, és idők gyönyörűségébe ringatják az embert.

Haza felé igyekeztünk végre s bár el voltam már telve a középkori benyomásokról, még sem állhattam meg, hogy vissza ne nézzek a lemenő nap fényében ragyogó régi világra.

Azt a mindennapi életet, a mely nem a szinpadon és nem a művészet törvényei szerint foly le: soha egy pillanatig sem tudta megérteni. Az 5 munkája, joga, kötelessége buzgalma, versenye, dicsősége a szinpadon kezdődött is, végződött is.

Síratom benne a jó magyart, a jó színeszt, a jó barátot és fájdalmas buesut veszek tőle — a viszontlátásig!

Jókai Mór részvéte.

Jókai Mór Budapest-Svábhelyről küldött távirat útján megbízta Hegyessy Vilmost, hogy készítessen az elhunyt nagy művész ravatalára díszes babékoszorút, a szalagon ily felirattal:

E. Kovács Gyulának — Jókai Mór.

A koszorus költő egyuttal a következő meghatározó részvétiratot intézte özv. E. Kovács Gyulánéhoz:

Nagyságos Asszonyom!

A megrendítő csapás, mely Nagyságod hitvesi szívet érte, szeretett férjének váratlan elhunytával, engemet háromszorosan le-sújt.

A megboldogultban én legrégibb, legigazabb, legkedvesebb barátaim egyikét gyászolom. Mint művész, vezéralakja volt az eszményi irány követőinek, egy erős oszlopunk öszszetörése fölött buslakodom. De fájni fog a szívem örökké annál a gondolatnál, hogy e hős alak éppen az én költeményem remek előadása után tört össze.

Szavakat nem találok a vigasztalásra: Isten oltalmazza az Ő szeretteit!

Legmélyebb tisztelettel maradok Nagyságodnak

Budapesten, 1899, júl. 3-án.

igaz hive és szolgálja

Dr. Jókai Mór.

Váltóhamisító nagykereskedő.

— Hamis váltó mint utiköltség. —

A váltóhamisítók, családok gazemberségeivel naponkint találkozunk a hírlapok hasábjain. A tisztességes, szolid kereskedelem kárára, a megbízhatóság mérhetlen hátrányára igen sokan játszik a va bankot a kereskedelemben, mert a könnyű és gyors meggazdagodás elvakítja a gyenge lelkeket, még ha nem romlott az erkölcs is náluk. Hát a hol még ez utóbbival párosul egy emberben a rossz.

Ott állott a híres kintő torony, ott ásitott az Epelein átugratta mélység s a nyitott várkapukat sűrű sötétség szállta meg belül.

A Spittler kapu hatalmas boltozatát néztem a rengeteg ősi birodalmi sást, mely régi idők dicső emlékeként terpeszkedett a kapu felett.

Egyszerre erős dübörgés hallatszott a kapu alól, s mint valami szörny, izzó szemekkel szikrákat hányva a sötétben vágatott ki a kapun — egy villamos kocsi.

Középkori benyomásaim a kerek alá kerültek s szinte azt hittem csak álom volt, amit előbb láttam.

De nem. Csakugyan volt idő, mikor szörnyű vad volt az ember. Harcz volt az eleme és vérontás a szenvedélye.

Hosszu századokon át nevelte emberiessé az embert az egyház s ha ma is megvannak finomabb kiadásban a régi bűnök, ez azt mutatja, hogy még mindig sok munka vár az egyházra.

Ha villamos kocsi jár a régi vár falai közt, ez a tudás győzelmét mutatja, majd ha a gyűlölködés helyét a szeretet váltja fel az lesz a nagy igazi diadal, az emberiesség győzelme az ember felett.

Én hiszek a fejlődésben. Amint az avult kintő kamarák mellett ma villamosok robognak, úgy fog az erkölcsi nyavalyák felett diadalmaszkodni az igazi evangéliumi szeretet.

Pálffy.

Csak tegnapelőtt tárgyalta a budapesti törvényszék *Ötvös* család bankárnak a bűnös manipulációit, a melyekkel sokakat akart és tett is tönkre.

Most ismét egy gazember viselt dolgairól értesülünk, a melyek annyival jobban érdekelnek bennünket, mivel egy nagyvárad kereskedőt is beakart csapni a gazember, de még idejekorán kistűt a család.

Az esetről a következőket írjuk:

Mertz Nándor nagyvárad kereskedőnek évek óta összeköttetése volt *Lang* Mayer és fia pápai nagykereskedő czéggel s időnkint nagyobb megrendeléseket tett ná a.

A legutóbbi megrendelés 1051 frt 11 krról szólt.

Lang M. pécsi kereskedő ezelőtt egy hónappal ügyöskével köruton volt az országban, hogy előkészítse a nagy hamisítást és csalást. A megrendelt árukért vagy felvette a pénzt, vagy váltót kért.

Mertz Nándortól is átvette az 1051 frt 11 krról szóló váltót, a melynél kibocsátóként és forgatóul a *Lang*-czég szerepelt. A váltó szeptemberi lejáratú volt kiállítva.

Pár hét előtt *Mertz* Nándor értesítést kapott *Bernhard* Goldschmidt bécsi bankczégtől, hogy leszámított egy 1051 frt 11 krról szóló s általa elfogadott váltót, a melyet a *Lang* pápai czég mutatott be.

Egy ilyen váltó tényleg ki lett *Mertz* által állítva s így egész nyugodtan tudomásul vette az értesítést.

Az elmúlt július hó 27-én azonban a Pápai Takarékpénztár is küldött egy értesítést *Mertz* Nándornak, hogy a *Lang*-czég nála elhelyezett egy 1051 frt 11 krról kiállított váltót, a melynél *Mertz* Nándor az elfogadó.

Mivel pedig a *Lang*-czég tönkre ment s *Lang* Mayer ismeretlen helyre távozott, tehát a váltót *Mertz* rendezze.

Természetes, hogy ezt nagy megütközéssel vette *Mertz*, mert csak egy váltót bocsátot ki a *Lang* czégnak.

Irt azonnal úgy a bécsi bank-háznak, mint a Pápai Takarékpénztárnak.

Megjött a válasz csakhamar, s a bécsi bank arról tudatta, hogy a váltót beküldte az Osztrák-Magyar-Bank nagyvárad fiókjához, ahol megtekintheti, míg a Pápai Takarékpénztár azt tudatta, hogy a Nagyvárad Takarékpénztárnak küldte be a váltót.

Mindkét levélben felhívták, hogy nézze meg, nem hamis-e és melyik hamis. A bécsi intézet azt is tudatja, hogy *Lang* Mayer Pápáról megszökött s valószínű, hogy más váltókat is hamisított.

Mertz Nándor tegnap megtekintette a váltókat s konstata, hogy Osztrák-Magyar Bank-hoz leküldött váltó az eredeti, a másik pedig elég ügyes, de mégis felismerhető hamisítás.

Különb az is bizonyíték, az üzleti és rendelési leveleken kívül, hogy a váltó kelete, lejáratá és az összeg kitöltése az eredeti váltón a *Mertz* Nándor írása, a hamisítványon pedig *Lang* töltötte ki ezeket a részeket.

Annyi bizonyosnak látszik, hogy *Lang* Mayer mikor beutazta az országot, jókora összeget szedett össze készpénzben és váltókban, s hogy még nagyobb summára tegyen szert, a váltókat meghamisította és leszámította.

Igy aztán jól ellátta magát pénzzel az amerikai kirándulásra.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Augusztus 15. Mulatság Nagyszalontán a gymnasium javára.

Augusztus 23. és 24. Kereskedelmi kamarák kongresszusa.

Augusztus 27. Csonkatorony felavatása Nagyszalontán

Augusztus 29, 30, 31. Vendéglősök kongresszusa.

* **Elmaradt Mária ünnepély.** Ezelőtt 18 évvel Boldogasszony napján előkelő és nagyszámú bucsus csapatot vezetett Magyarországból b. e. *Nogáll* János püspök Lourdesba, Franciaországba. Azóta minden évben ennek az évfordulóját augusztus 5-én a nagyvárad-újvárosi irgalmas nővérek lourdi barlangjánál megünnepelték. Ez az ünnepély ma és a jövőben nem lesz megtartva.

* **A színház építése.** A színház helyétől szolgáló telkekből már nem sokára az összes épületeket elbontják s elkerülnek az apácza-utcai *Tóth* Ferencz és *Mayr* házak utolsó maradványai is. A Bazar épület építéséhez szükséges terület csak később, a télen, vagy a tavasszal szabadul fel, amikor a *Hillinger*, *Weiszlovits* és *Mayr*-házakat elbontatja az építés-vállalkozó czég. A színház alapozását már megkezdték, betonból; a tégla falazatot a földszintől kezdik s aztán rohamosan emelkednek majd a falak, hogy még ez évben fedél alá hozzák. — A lebontandó fő-utcai házakban levő kereskedők meg lesznek akadva, mert nem tudják hova helyezték üzleteiket. *Czillér* Imre kereskedő már gondoskodik helyről. Kérvényt intézett a városhoz, amelyben engedélyt kér arra, hogy a Bémer-téren áru-sátrat állíthasson fel.

* **A hazai ipar érdekében.** *Szell* Kálmán belügyminiszter erélyes körrendeletet bocsátott ki a hazai ipar érdekében. A leirat szerint az állam fejlődése és anyagi felvirágzása a hazai ipar fellendülésétől függ s így az állam és hatóságok kötelessége azt előmozdítani. Tudomása van a belügyminiszternek, hogy a törvényhatóságok és nagyközségek a szükségletek beszerzésénél nincsenek tekintettel a hazai iparra, hanem néha egyenesen a külföldi veszik igénybe, bár a hazai versenyképes, sőt jutányosabb. Hiszi, hogy ez nem kötelesség megszegésből, hanem inkább megszokásból és kételyből történt, hogy nem képes a hazai ipar versenyezni. A szokással szakítani kell, a kétely eloszlatására pedig az óvatosságot, körültekintést és ajánlja a miniszter. Szükséges, hogy törvényhatóságok, nagyobb községek határozatban kimondják, miszerint minden közszükséglet beszerzésénél és vállalat berendezésénél a hazai ipari termékeknek elsőbbséget biztosítsanak. Kívánatos, hogy erre nézve szabályrendeletet készítsenek s mintáról a belügyminiszter fog gondoskodni. Ebben a követendő eljárás tüzeten kimondassék s ha mégis külföldi ipari terméket rendelnek meg, ez a határozatban kellőleg és részletesen indokoltassék. Elvárja a miniszter ezen rendeletek szigorú betartását.

* **1100 éves ünnepély Paulus Diakonus tiszteletére.** Czividaleban (Friaul) a 799-ben, tehát 1100 év előtt elhalt Paulus Diakonusnak, a longobardok híres történetírójának tiszteletére ez év szeptemberében nemzetközi történelmi kongresszus ül egybe. A kongresszus Paulus Diakonus korának, életének és műveinek dicsőítését tűzte ki feladatául s szeptember 3-ikán nyílik meg. A megnyitó beszédet Giovanni Tamassia páduai egyetemi tanár tartja.

* **Berendelés a Curiához.** A minap megírtuk értesülésünk alapján, hogy a m. kir. igazságügyminiszter *Fráter Imre* nagyvárad kir. táblabírója a Curiához rendelte be kiegészítőül. Ezen hírünket most az Ügyvédek Lapja legutóbbi száma is megerősíti.

* **Volta hitvallása.** Olaszországban nagyban ülnek meg a nagy fizikus, Volta Sándor villamos felfedezéseinek százados évfordulóját; Comóban kiállítás rendeztek, mely nem rég leégett ugyan, de csak hamar újra építették és a lapok nem győznek eleget írni azokról az ünnepélyességekről, melyeken a nagy tudós érdemeivel foglalkoznak. Elsősorban hangsúlyozzák Volta Sándornak mély vallásosságát. A lapok közölték Volta Sándornak azt a hitvallását, melyet a nagy fizikus 1815-ben sajátkezűleg írt. A hitvallásban a többi között ezt mondja: »A katolikus vallást mindenkor egyedüli igaz vallásnak tartottam és fogom a jövőben is annak tartani. Hálát adok jó Istenemnek, hogy hitet adott nekem és erősen felteszem magamban, hogy e szent hitben akarok élni és halni és e hit — erősen hiszem — megadja nekem az örök életet is. Vallásomat Isten ajándékának természetfelettiné ismerem el, de nem hagytam sohasem kísérletlenül természetes erőmet sem, hogy mindinkább megismerhessem szent hitemet. Olvastam sokat, megfontoltam a hitetlenek érveit is és arra a meggyőződésre jutottam, hogy katolikus vallásom olyan, hogy mindenkinek ha helyén van a szíve — ezt a hitet kell vallania és szeretnie...» Volta tehát megérdemelte, hogy XIII. Leó pápa Ő Szentsége is különös módon örökítse meg emlékét. A szent atya ugyanis a nemrég alapított vatikáni elektromos műhelyeket »Officina Eletrica Alessandro Volta«-nak nevezte el. A nagy tudós szülővárosából ezért igen sok sürgöny érkezett a Vatikánba, megköszönve Ő szentsége e figyelmét.

* **Segél, t a siket-némáknak.** Az államilag segélyezett aradi siket-némák iskolájának felügyelő bizottsága megkereste Nagyvárad városát, hogy gyűjtéseket eszközölhessen a humanus, emberbaráti intézmény céljaira. Egyttal kéri a bizottság Nagyvárad város virilis és választott törvényhatósági tagjainak névsorát.

* **Az erkölcs érdekében.** Sűrűn merülnek fel, hogy fiatal leányok csábító lélekkufárok kezébe kerülve, egyre többen vándorolnak ki keletre, hol nyomorultul elpusztulnak. Ezt megakadályozandó, a belügyminiszter körrendeletet bocsátott ki a törvényhatóságokhoz, a kivándorlás e nemének megakadályozás céljából. Egyben kimondja a miniszter, hogy 40 frtnyi jutalomban részesül az, aki az erkölestelen üzelmek gyakorlása végett kivándorolni akarót szándékában meggátolja, vagy reá a rendőrség figyelmét felhívja. A rendelet megérkezett ugy Nagyvárad városához, mint Bihar megyéhez.

* **Tolvaj az ágy alatt.** *Böszörményi* Lipótné, Gizella leánya és veje *Stern Lajos* f. hó 3-án este sétálni mentek és a házat *Kimpán* János hetes és Anna szobaleány őrzetére bízták. Amint a sétából hazaérve lefeküdtek, *Böszörményi* Gizella az ágya alatt motoszkálást hallott. Gyertyát gyújtott és az ágy alatt egy férfi lábat látott, melyre aztán fellármázta a házat, kiderült, hogy az a láb *Kimpán* János hetesé, s nemsokára lábánál fogva ő maga is előkerült az ágy alól. A kassa kulcsai ugyanis az éjjeli szekrény fiókjában voltak s *Kimpán* ezt akarta kézre keríteni, hogy azt megdézsmálja. A kassa megvizsgálása alkalmából kiderült, hogy abból már 36 frt hiányzik. A házi tolvaj a rendőrség börtönébe került.

* **Ajándékul szülővárosának.** Gyönyörű új templom készült el a napokban Borsód-Mezőkeresztesen. A szép templomot, a roskadozó régi kápolna helyett, a község szülöttje, *Kozma* Károly kanonok, címzetes püspök, építtette saját költségén, 180,000 forintért. A templom Czigler műegyetemi tanár tervei szerint román stílusban épült díszesen, gyönyörű oltárképekkel

és freskókkal. A falképek, melyeket *Thury Gyula* festőművész készített, Szent János tértését a pusztában, Szent Gellért, Szent Adalbertet és *Kozmát* ábrázolják, amint egy angyal babérágot nyújt neki. Az oltárkép azt a jelenetet tünteti föl, amikor Szent István följajánlja a magyar szent koronát Szűz Máriának. A szép templomot szeptember 18-án szentelik föl ünnepélyesen. A fölszentelést, a törvényhatóság képviselőinek jelenlétében, *Samassa József* egri érsek végzi fényes papi segédlettel.

* **Teleskop XIII. Leó számára.** *Montecino* püspöke, monsignore *Tognietti*, gyűjtést indított, hogy a pápának a jubileumi év alkalmából a létező legnagyobb teleskopot szerezhesse meg. A teleskop 300.000 lirába fog kerülni. XIII. Leó e teleskopot kétségkívül a vatikáni csillagdnak fogja ajándékozni.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak faldalmas szívvel tudatják, a legjobb atya, após, sógor és rokonnak *Trummer Józsefnek* folyó hó 3-án d. u. 7 órakor elte 77-ik évében hirtelen történt elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 5-én d. u. 5 órakor fog Kolozsvári-uteza 33-ik szám alatt a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s a várad-velencei róm. kath. sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai barátai és ismerősei tisztelettel meghívatnak. Nagyvárad, 1899. augusztus hó 4-én Ifj. *Trummer József* nevével és gyermekeikkel. *Trummer Mária* férjével *Andor Márkkal* és gyermekeikkel *Trummer Károly* nevével és gyermekeikkel az elhunyt gyermekei. *Guttman József* és gyermekei az elhunyt sógora.

* **Román nemzeti színház.** Román nemzetiségi körökben nagyszabású akciózt indítottak egy román nemzeti színháznak Erdélyben való létesítése érdekében. — Az e célból alakult társaság most *Szédistyén* nagy közgyűlést tartott, melyen bejelentették, hogy a múlt évben a színházalapra tízezer forintnál több gyűlt be s az alap ez idő szerint több mint 120 ezer forintot tesz ki.

* **Botbüntetést a veszekedő férjeknek.** New-Yorkban történt, hogy midőn egy bíró kénytelen volt a vádlottat, a kit felesége megverésével vádoltak, felmenteni, mivel ő volt a családfenntartó, a bíró következő szavakat intézte a vádlotthoz:

— Legyen nyugodt, minden befolyásomat és tehetségemet fel fogom használni arra, hogy a törvényhozás oly törvényt alkosson, mely szerint azokkal a férjekkel szemben, a kik feleségüket verik, testi fenyítéket kell alkalmazni. Remélem, hogy élek még annyi ideig, hogy oly férjeket, a kik nem restellik a gyámoltalan gyenge nőket verni, ennyi vagy annyi botbüntetésre ítéljek. Meztelen vállakra háromszor annyi botesapást kell kapniok, mint a mennyit feleségüknek adnak.

Természetes, hogy a többnyire nőkből álló hallgatóság zajosan tüntetett a bíró mellett.

* **Kaszárnya-költészet.** A poézis olyan, mint a virág. Gyönyörködünk a világban, ha káprázatos a színe, pompás az illatja, de azért a virágok között is az a tetszősebb, amelynek a színe se ríktó, az illata se tulerős. A vadvirág meg éppen fölülte kedves a lelkünknek. A poézisban is az egyszerűség a megragadó, a vadvirágszerű üdeség, természetesség. Lám a szombathelyi kaszárnyának egyik legénységi szobájában kihajtott a vadvirág. Szombathelyről írja tudósítónk, hogy az ottani háziezred legénysége körében egy szomorú vers jár most kézzel-kézre, amelyet egyik legény írt meg legutóbb, hogy öngyilkos lett az ezred egyik katonája. A csinos vers a következőképp hangzik:

Baka eset.

Szombathelyi kaszárnyában temetnek, Szemefényét temetik az ezrednek. Könnye borult a féléváros miatta, Még a dob is, trombita is siratja.

S hogy róla a véres ruhát levették, Szíve fölött találtak egy levélkét. Aznap hozta messzeföldről a posta, Az volt benne: »Férjhez ment az Ilonka.«

* **Vigyázok a papára.** Kaczagtató, ámbár balul végződött tolvajcsíny beszélnék el a párisi lapok. Két fiatal zsebmetész az éjjeli órákban egy jóízűen szundikáló öreg urat vett észre a Boulevard egyik padján. Őt meglátni és óráját, erszényét elemelni egy pillanat műve volt. De alig távoztak zsákmányaikkal pár lépésnyire, a midőn közeledett a nemezis két rendőr alakjában. Mit tevék legyenek? Az egyiknek sikerült elillanni, míg a fiatalabb jobbnak látta a még mindig alvó öreg ur mellett helyet foglalni és magát a tolvajok vakszerencséjére bízni.

— Mit keres ön itt? — kiáltott rá az egyik rendőr.

— Vigyázok a papára, — válaszolt a zsebmetész naiv hangon.

De a rendőrök nem voltak naivak és felköltötték a »papát«, a ki természetesen tagadta az apaságot, kivált akkor, midőn észrevette, hogy »drága fia« mennyibe került neki. A tetten ért tolvajt rögtön bekisérték. sőt a nemes rendőröknek sikerült annak társát is kézrekeríteniök.

* **A lekéssett utas.** Mulatságos kis históriát ír egy gödöllői nyári lakó. Az illető tegnap délben ebédelni indult egy belvárosi vendéglő felé; ekkor hirtelen fogat áll meg előtte és kiszáll egy földbirtokos ismerőse, a kivel sűrűen együtt szokott kimenni a vonaton. A legközelebbi vonat induláshoz hiányzott még 25 perc. A földbirtokos rábeszélte a nyaralót, hogy jöjjön ki vele még ehez a vonathoz: kezeskedik róla, hogy a pályaudvaron még ebédelhet és mégse késik le a 12 óra 35 perczkor induló vonatról. A nyaraló elfogadta az ajánlatot. Mikor a pályaudvarhoz értek a nyaraló gyorsan ebédhez látott, míg a birtokos barackokat vásárolt és behoza desszertnek, illetőleg egy nagy csomagot előre is elhelyezett a kupében. A nyaraló csakugyan 7 percel a vonat elindulása előtt befejezte ebédjét: a birtokos megakarta mutatni, hogy neki mennyire igaza volt és még rendelt magának fekete kávé is. Míg a birtokos kávézott, a nyaraló felszállt a vonatra, mely szerencsésen el is indult — a földbirtokos nélkül. Így a nyaraló csakugyan ebédelt is, le se késett, de a földbirtokos maga lekéssett és barackjai is ott maradtak a nyaralónál.

Fürdő levél Szlatináról.

Szlatina-Füred, aug. 5.

A robogó vonat d. e. 10 órakor állott meg Máramaros-Szigeten, ahol az indulóház előtt kényelmes bérkocsik várakoznak az utasokra, hogy a városba, vagy valamelyik kiránduló helyre szállítsák.

En Szlatina-Füred nevét kiáltottam, amire a bérkocsisok egyhangú kiáltása válaszolt: Elviszem én! Kiválasztottam egyet, akinek a lovai a legjobbknak látszottak és 1 frt 50 kr. díj-fizetésre kialakva elindultam utazásom célja felé.

A Tisza vashidján meglehetősen magas áron bocsátanak át, node azután még az uti vámot is fizetni kell, ami együtt összesen 36 krajczárt tesz.

Kevés idő multával emelkedés előtt állotunk. Erre van építve Falu-Szlatina, ahol oláhok és zsidók laknak, akik a földműveléssel és barmtenyésztéssel foglalkoznak.

Az emelkedésre feljutva gyönyörű panoráma tárult szemünk elé. A Tisza és Iza völgye minden oldalról hegygyel körülvéve, a kanyargó, kavicsos medrű, szeszélyes Tiszát öleli keblére, amelynek ölébe az Iza folyó ömlik.

Előttünk áll Akna-Szlatina csinos kis bányatelep rendes házacskáival és a bányahivatalok nagy kiterjedésű épületeivel, a szép templommal.

Az ut jobb oldalán feltűnt a legnagyobb bányatelep nagy fakapuja felett ezen felirással:

Szerencse és áldás!
Kunigunda-bánya.

Ez első felírásnál az elmaradhatlan két bányász kalapácssal.

Ez a felirat és a dombmagasságra felhalmozott gonzok mutatták, hogy itt van a legnagyobbik sótárna.

A sóbányából kikerülő sósalak nagy tömegben halmozatik itt fel, amit aztán, bányász műnyelven, elmosatnak az esővel, az időjárásal, de hogy a vidék lakói el ne hordják, őriztetnek is éjjel-nappal.

Merész emelkedés után következik a merész alászállás.

A tetőről szemünkbe tűnik Szlatina-Füred, vagyis a Pável-sósfürdő, Pável Mihály nagyváradi g. kath. püspök tulajdonát képező gyönyörű fürdőhely, ahova csakhamar beérkezünk.

Ez a fürdő tölgy, bükk és lombos erdő aljában, a Tisza folyó mellett paradicsomi helyen fekszik; pormentes, levegője ózondus, épületei modernnek, czélszerű berendezésűek, a vendéglőt a pavillonoktól virágokkal gondosan beültetett park választja el, az erdőben pedig három villa áll, ezekhez a nap minden szakában árnyas, gondozott sétány vezet, egy kis csermely mentén.

Az erdő között nagy terület fenyőfával van beültetve, amelyhez kigyózó ut vezet.

Bármennyire szép és kedves hely ez a fürdő, ahol az üdülő minden kényelmet feltalál, mégis nem látogatják olyan tömegesen, a mint azt megérdemelné, azonban a máramaros-szigetieknek kedvenc kiránduló helye és hogyha még lóvonatu vasuttal is össze lenne kötve, egyik leglátogatottabb fürdőjévé emelkednék.

Pável püspök ő nagyméltósága külföldben mindent megtesz, hogy a fürdőt emelje, semmi áldozattól sem riad vissza.

A szenvedő emberiség javára áldásosan fog működni az ő nagylelkűsége, hiszen így berendezve sósfürdő még nincsen sehhol Magyarországon.

A fürdőről kell tehát megírnom azt, amit tudok és tapasztaltam.

Ez a sósfürdő természetes sóvizet szolgáltat a fürdőző közönség számára a Kuni-gunda-bányából vezetve és pedig oly gazdag sótartalommal, hogy az ember, ha egy cseppet ajkához visz belőle, azt hiszi, hogy folyó sót izlel.

Van meleg sósfürdője is, kinek-kinek kedve szerint.

De ami különösen kiemeli ezt a sósfürdőt a többi Magyarországi sósfürdők sorából az az *inballáló*, belélegzés berendezése.

Nekem nem volt rá szükségem, tehát e tárgyban személyes tapasztalatot nem mondhatok; de számos beteg gyógyulása bizonyítja, kik között maga Pável püspök is van, hogy hatása nagyszerű.

Az a vízből párologtatott só-por átjárja a beteg lélegző szerveit, kitisztítja és megerősíti.

Különösen jóhatása a nagymérvű idegesség, csont-, izom-rheuma, influenza után visszamaradt izületi bőr- és izombántalmak ellen.

Az inballáló készüléket Knuth Károly budapesti gépgyáros készítette a reichenhalli mintájára és minden kíváncsúnak teljesen megfelelően.

Az inballatorium f. é. július 8-án lőn átadva a közhasználatnak és az asthma-ban, nehéz lélegzésben, szivbajban, idült légeső- és hörghurutban, idült köhögésben szenvedők biztos gyógyulást nyertek.

A fürdő, az inballálás, az étkezés és a szoba-árak olcsók, mind-mind azt mutatja

hogy a nagyérdemű tulajdonos a szenvedő emberiséget akarja vele szolgálni.

Kiváló érdeme még e fürdőnek, hogy pormentessége mellett még mentes a szélőtől is, ami épen az inballálás után feltétlenül szükséges.

Dús László.

A hadnagy vasuti kalandja.

Kellemetlen kaland esett meg néhány hét előtt B. közshadseregbeli hadnagygyal, a ki az egyik fővárosi ezredben szolgált. Az előkelő magyar dzsentrifaladából származó tiszt, mint azt gyakran tenni szokta, látogatóban volt a menyasszonyánál. A városba, hol jövendőbelije lakik, vasuton ment s más nap hajnalban ugyancsak vonaton tért vissza a fővárosba, vigyázva arra, hogy még idején megérkezzen, mert aznap gyakorlatra is kellett rukkolni. Az első osztályú kupéban B. hadnagyon kívül csak egy utas volt még, a mint később kiderült, Bethlen-Mattyasovszky Dezső volt haszár főhadnagy, jelenleg földbirtokos.

Az urak, a kik be sem mutatkoztak egymásnak, szót se váltottak odáig, mignem a vonat berobogott a budapest-ferenczvárosi pályaudvarba. Itt azonban egyszerre heves szóváltás támadt közöttük. Abban a pillanatban ugyanis, a mikor B. hadnagy a pályaházban reá várakozó tisztiszolgája után kiáltott, eléje állt Bethlen-Mattyasovszky s izgatott hangon szólt reá:

— Uram, ön maradni fog!

— Miért? kérdezte a hadnagy meglepetten.

— Azért mert hiányzik — az aranyóráim és lánczom.

Az utolsó szavakra, melyek gyanúsító vádként hangzottak el, B. hadnagy szinte kővé meredt. Noha már azt is restelte, hogy ily megalázó gyanúsítás ellen védekeznie kell, követte Mattyasovszkyt, hogy motozza őt meg. Mikor az órája után jajveszékő ur erre hajlandó nem volt, B. hadnagy, noha attól kellett tartania, hogy a kirukkolásról lekésik, követte, hogy akkor utitársa nyomban bemenjen vele a IX. ker. kapitánysághoz. Ez aztán meg is történt. B. Mattyasovszky fiakert hozatott s a rendőrségre hajtattak.

A kínos ügyet, a mennyire lehetett, hamarosan tisztázták a rendőrségen. B. hadnagy, miután előbb a kilétét igazolta, kiforgatta minden zsebét s persze az óra nem volt nála. Az állítólag kárt szenvedett volt huszártiszt, miután most már névszerint is ismerte megbánott ntitársát, gavallérhoz illő módon bocsánatot kért, sőt a kocsiját is felajánlta B.-nek, aki azonban, noha sietős volt az utja, nem fogadta azt el. Ugy látszott, hogy immár minden rendben van s az urak, hidegen köszöntve egymást, eltávoztak. Mindegyik a maga útjára ment, de B. hadnagy megtette még azt, a mire tiszt állásában kötelezettnek érezte magát. Kalandjáról tüstént jelentést tett ezredének s maga ellen becsületügyi eljárást kért.

Ha csak ennyi történt volna is, elég volt már az is B. hadnagynak a kellemetlenségek-ből. De a java még csak ezután következett. B. hadnagy ugyanis, abban a hitben, hogy ez kötelessége: provokálta Mattyasovszkyt, ami mintha új lökést adott volna a dolognak. Másnap ugyanis Bethlen-Mattyasovszky újból megjelent a rendőrségen s most már formálisan feljelentette B. hadnagyot lopás miatt. A segéddek, kik megindították már a lovagias eljárást, persze nagyot néztek. Sehogysem értették Mat-

tyasovszky viselkedését, a ki csakhamar ismét fordított a dolgon, mert kijelentette, hogy őneki eszeágában sincs a hadnagyot az óra ellopásával vádolni.

Hosszan folyt ezután a becsületbeli affér s az annyira elmérgesedett, hogy már nem is egy, de vagy hat párbajra volt kilátás. Nemcsak a felek, de már a szekundánsok, sőt ezeknek a segédei is szembe kerültek egymással. Maga B. hadnagy, akit ellenfele azzal is elkésertett, hogy a visszavonó nyilatkozatai után sem akart a katonai becsületbiróság előtt megjelenni, nap-hosszat egyebet sem tett, mint czélba lött. Készült a párbajra, melyet élet-halálra akart megvívni. Ugy tervezték, hogy a hadnagy és ellenfele három golyóváltásra és utána karddal is megverekeszenek. A párviadal tárgyalásai azonban egyszerre csak hirtelen befejeződtek s hogy miért, azt B. hadnagynak a törvényszékhez ma beadott feljelentése mondja el. Állítólag az derült volna ki, hogy Bethlen-Mattyasovszky Dezsőnek olyan az elsőlete, hogy vele megverekedni nem lehet.

A Margit-sziget átalakítása.

A közönség már ismeri azokat a nagy-szabású feltöltési munkálatokat, a melyek révén a Margit-szigetnek csak az alsó része, a mely az alsó vendéglő és az új hid között terül el, tizenöt kataszteri holddal gyarapodik a maga terjedelmében. Ezek a feltöltési munkálatok mintegy négyszázezer forintba kerülnek; a feltöltéshez szükséges anyagból 250.000 köbméter már a helyszínén van és az eddigi tervezetek megvalósításához még 350.000 köbméter anyagot kell a szigeten összehordani és elrendezni. Most újabb eseményről adhatunk hírt, a melynek révén a Margitsziget alsó része nem csupán 15 hold terjedelemmel lesz megnagyobbítva, hanem valószínűleg véglegesen lesz szabályozva, a mi körülbelül kétszázezer forintnyi újabb költséget jelent s oly nagyarányu további feltöltést von maga után, a mely nem csupán a sziget, de a Margithid helyzetét is lényegesen megváltoztatja.

A Margit-sziget alsó része tudvalevőleg posványos, nádas területből áll s mellette, a Dunának a közbeeső ága által elválasztva, virult a budai sziget. Mikor a főherczeg ezt a kis szigetet megvásárolta és a két szárazföld között levő folyammedret elzáratta, a két sziget egybeolvadt és a közbeeső folyammeder is szárazföldre változott. A feltöltési munkálatok révén az új terület 5—8 méter magasságot ért el, helyenkint az eredeti talajfekvéstől számítva s pótlólag az alsó végén is oly kiterjedést nyert, hogy a Margithidhoz alig 70 méter távolságu közelbe jutott. Ezt a 70 méter távolságot az új hid volt hivatva összekötni. Volt a Margit-szigetnek egy korábbi időből fennmaradt szabályozási terve, a melynek megvalósítása azonban minden elképzelhető vagyont meghaladó áldozatokba kerülne. A földmívelési miniszteriumban különös rokonszenv tárgya ez a szabályozási terv, mely a maga nemében igazán ritkítja pártját, beavatottak szerint az egész földkerekségén. Most, hogy a főherczeg az alsósziget megnagyobbítására elhatározta magát, a miniszteriumban az a kérdés merült fel, nem volna-e czélszerű a nagyarányu munkálatok kapcsán, a melyek most folynak, némi áldozattal egyenesen a szabályozási tervnek megfelelően nagyobbítani meg a Margit-szigetnek legalább az alsó részét, vagyis azt a részét, a mely most munkában van? József főherczeg a maga részéről kész volt újabb áldozatot hozni

a terv megvalósításához, a mennyiben a szabályozási költségek megfelelő részének viselésétől az állam nem idegenkedik. Ezen az alapon a miniszteriumban legutóbb ankét is volt, a melyben elvben kimondták, hogy a szigetnek a szabályozási vonalig való kiképzése a külszöbön álló tennivalók közé tartozik. A szabályozási vonal a sziget két oldalán jóval kisebb esik a legutóbb tervezett feltöltések határvonalánál, a sziget végénél pedig egészen a Margithid középső oszlopának alsó részéig nyulik. E terv keresztülvitele révén a Margithid középső oszlopa, a melyet eddig évről-évre védeni kellett a jégzajlás ellen, szárazföldre jut s az ez idő szerint épülő új hid is szárazföld felett fog átvezetni a sziget belsejébe. Az idevaló feltöltési munkálatok a tervezet szerint 200 ezer köbméter újabb feltöltés, vagyis 200 ezer forintnyi újabb költséget igényelnek, a melynek egy részét József főherceg, másrészt az állam viselné. A tervezet megvalósítása után a Margitsziget úgy fog feltűnni, mintha a Margithid középső pillérjétől ágaznék ki s az új hid alatt nem foly víz, hanem füstös park lesz, a melynek szomszédságában remek villák s télen-nyáron egyaránt lakható urilakok emelkednek majd. Az új hid és az új munkálatok a szigetet voltaképpen a budai oldalnál is közelebb hozzák a pesti oldalhoz s az a körülmény, hogy az itt épülő házak télen is lakhatók lesznek s a villamos közlekedés télen is fennáll majd, kiszámíthatlan térváltozást és egyéb változásokat hoz létre a főváros egész életében.

IRODALOM.

— **Bem-Petőfi emlékbeszéd.** *Temesvár* mellett, *Szabadfalu* község előtt, hol a várat ostromló Bem József altábornagy főhadiszállása volt, emlékkő állíttatott fel, mely 1899. júl. 30-án az országos Petőfi-ünnep alkalmával sok ezrenyi közönség előtt ünnepélyesen lepleztetett. Ezen alkalommal *Blaskovich* Ferencz, országgyűlési képviselő gyönyörű emlékbeszédet tartott, mely külön kis füzetben is megjelent. Az emlékbeszéd érdekes adatokat tartalmaz Temesvár ostromáról, Bem megsebesüléséről és Petőfi őrnagy ki nevezetéséről.

Igazságszolgáltatás.

A délvidéki gabona-elővételi bűnpör. Tegnap befejezték a panaszosok kihallgatását. Aztán következett a bavanistei, kubini, moranoszki, deliblati, plossicai és bresztonosi községi előjárók kihallgatása, a községeikben kötött üzletek természete felől. Nagyfotosságu volt *Miskovics* György bavanistei jegyző vallomása, a ki 17 évi termés rendkívül silány voltáról adott fölvilágosítást, igazolva ezzel *Löwynek* a végtárgyalás alatt hangoztatott amaz állítását, hogy a szállított búzát rossz minősége miatt nem fogadhatta el. *Miskovics* jegyző kijelenti, hogy sohasem hallotta — pedig régen van a községben — hogy *Löwy* kölesön ügyleteket kötött volna. Aztán igen jelentős fölvilágosításokat adott a környéken divó gabona-adásvételi szokásokról, a melyeket azért is jól ismer, mert maga is birtokos és kezelője egy nagy uradalomnak. Ismertette a környéken termelt gabona nemeket, annak az igazolásával, hogy a vidékről lehetett prima minőségű búzát vásárolni. A panaszosok egybehangzó, betanult vallomásával szemben a nem érdekelt független tanúk vallomásai bevilágították az agitátorok és zugügyvédek részéről fölkarolt ügybe. *Abonyi* Henrik kubinyi ügyvéd nem található, úgy látszik, nem volt bátorsága a törvényszék elé jönni. *Denpirics* kubinyi nagybirtokos szintén igazolja *Löwy* ügyleteinek kor-

rekt voltát. Ő is évről-évre rendszeresen üzletviszonyban volt vele és soha semmi kalamitása nem volt. *Paul* kubini kereskedő pedig azt vallja, hogy 6 7 forinton adott el búzát *Löwynek* és a szállításkor 6 frt 30 kr. volt a buza ára s *Löwy* mégis szó nélkül átvette a búzát, pedig mázsánként hetven krajczárt vesztett. *Reiner* Mór, *Löwynek* volt tárház felügyelője vallja, hogy *Löwytől* arra volt utasítása 1897-ben, hogy a búzát lehetőleg kifogás nélkül vegye át, mert a termés rossz volt s a buza ára magasán állott. Előfordult, hogy olyan rossz búzát szállítottak, a mely a rosta alul gyült össze. Ilyenkor az illetőnek azt mondták, hogy adja el a búzát másnak s az áránál egy forinttal magasabbra számítja nekik *Löwy* a tartozásuk fedezésére.

Meglopta az anyját. Elvetemült suhancz állott ma a budapesti törvényszék előtt lopás büntetével terhelve. *Klamar* András faczér pinczér folyó évi május hó 18-án meglátogatta özvegy édes anyját özv. *Szaneck* Istvánnét. A beszélgetés közben az anya pár pillanatra egyedül hagyta benn fiát a szobában s az ezt az alkalmat arra használta fel, hogy gyorsan levette az almárium tetejéről az asztaliók kulcsát s a fiókból kilopott egy 290 frtról szóló betéti könyvecskét. Hogy a lopást palástolja, a betéti könyvecske helyét újságpapírosokkal töltötte meg. *Szaneck* Istvánné a lopást csak akkor vette észre, a mikor *Csajka* Mátyás, a ki a betéti könyvecske megőrzését *Szanecknére* bízta, ettől vissza követelte tulajdonát. A gyanu mindjárt *Klamar* Andrásra irányult, a ki elfogatása alkalmával be is ismerte, hogy a könyvet ő lopta el s annak értékét a lopás elkövetése után egy hordár által felvétette a pesti hazai első takarékpénztár egyetem-utczai anya intézetétől. A pénz löversenyen és éjjeli lumpolásokon csakhamar el is verte. Börtönőr kíséretében jelent ma meg ezért a lopásért *Klamar* a büntető törvényszék tanácsa előtt, a melyben *Langer* dr. bíró elnökölt. A vádat *Balázs* dr. alügyész képviselte. A tárgyalás folyamán vádolt beismerte a lopást. Anyja kihallgatása folyamán ragaszkodott fiának megbüntetéséhez, annyival is inkább, mert már egyizben meglopta 30 forint erejéig. A törvényszék a rovott multu vádoltat *egy évi börtönrre ítélte*. Az ítélet nyomban jogerős lett.

A kaland vége. Ma tárgyalta *Gajzágó* kir. táblai bíró P. Arthur szekerész hadnagy lopás miatti panaszát. *Gottschnig* Jozefin és *Sotery* Helén ősbudavári éjjeli pinczérnök ellen. Panaszos hadnagy elmondotta, hogy a lopást eskák a két könnyűvérű hölgyecske követhette el, a kik a kérdéses alkalommal kaszárnyai lakásában vendégei voltak. A hölgyek erősen védekeztek s menségüket arra bázírozták, hogy ők nem is lehetnek a tolvajok már csak azért sem, mert az alkalommal a hadnagy egy percze sem hagyta őket egyedül s különben is olyan töltetben voltak, a melyen nem volt zseb elrejtteni a lopott 50 forint pénzt. A tárgyaló táblai bíró ezt a bizonyításterü menteséget el is fogadta s vádoltakat *fel is mentette*. Egyben pedig kiutalta részükre a bírói letétben őrzött, bűnjelet képező s tőlük elkobzott 45 forint készpénzt. Erre vonatkozólag a két hölgyecske pontosan kimutatta, hogy részletekben kiktől és mikor kapták. A felmentő ítélet után a két leány kaczagva libbegett ki a törvényszéki palotából.

A nagyváradi kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Bócz Géza*.

- 2007 Paska Gábor és neje — Kozma Gligor s. t. — helyben hagyva.
2027 Zsulán Lázár — Zsulán Mitru — feloldva.
2035 Bunács Kraesun s. t. — Bunács Iván, — feloldva.
2028 Klein Benjámín hagyatéka, — megsemmisítve.
2058 Ifj. Harsányi István — Kapesos András, — helyben hagyva.
2061 Dr. Kohn Mór — Mandel Ignác, — helyben hagyva.

2062 Békésmegyei takarékpénztár — Gottfried Jakabné, — rendelet.

2063 Kaun Ármin — Opreán Péter, — helyben hagyva.

Előadó: *Dobosfy Alajos*.

1124 Kádár János s. t. — Matyej Petru, — helyben hagyva.

1167 Tóth István — Tóth Rozália, — helyben hagyva.

1204 Morár Juon s. t. — Morár Mihály, — helyben hagyva.

1122 Jova Tyodor s. t. — Lazurán Juon s. t. — helyben hagyva.

1999 Schönberger testvérek — Schönfeld Emánuel és neje, — helyben hagyva.

2021 Marosán János — Kretz György, — rendelet.

2002 Chat Henrik — Gaál Antal, — megváltoztatva.

2008 Seredán Petru — Brank Flóre, — rendelet.

2011 Komádi tkptr. — K. Kineses Gábor, — helyben hagyva.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Szombat: *Nines előadás.*

d. u. *Peleskei notárius.*

Vasárnap este: *Nőemanczipáció.* Németh József III. vf

Az ördög mátkája.

Géczy István tetszetősebb darabja még most is vonz a közönséget, habár nem is felt házat.

A népszínmű talán már lejártta magát úgy tetszik, mint a hogy a tulipános láda, meg a babos kendő is kezd kimenni a divatból. Színházak nem művelik, vagy inkább a francia mását, de azt azután bőven ám. A régi gárda, mely nélkül egy népszínmű szinte elképzelhetetlen, kezd félre vonulni s újabb erők nem jönnek felhuzni a piros eszimat, felvenni a selyem viganót és pruszlikot. Talán mégis az erők hiánya siettetti a népszínmű kimulását, mint a népzítés változása. Az idegen darabok szelleme megrontja nemcsak a közönség ízlését, hanem a színészt is. Valami idegenszerűek azután, midőn a sima parketről a poros kis udvarra kerülnek és Jonathánból híres Firtos Están lesz s Vermes Anna a szalon drámák hősnőjéből. Így azután nem igen kedvelt a népszínmű.

Pedig itt volna egy népszínmű személyzet szervezésére jó erő; *Szentgyörgyi* István még a régi gárdából való, a midőn még a szindarab író színészek éltek s a magyar színtársulat repertoír-ja csupa népszínmű és történelmi drámákból telt ki. Ő népszínműveknél megbecsülhetetlen s ma a magyar színészetben egyedül áll ilyen szerepkörben. Tegnap esti játéka is fényesen bizonyítja ezt.

Kassay Károly a társulat másik tagja, ki a népszínművek hangját teljesen eltalálja s élvezetet tud nyújtani az e-fajta szerepekben. Tegnap esti Pál Miklós alakítása kitűnő volt paraszt humorával. *Turchányi* Olga kedves egyénisége s tehetsége mindenfelé hajlik s ez az oka, hogy mindenütt rokonszenv fogadja.

Németh József fényes tehetsége híres Firtos Están szerepében is igen dominált, de igen sok van benne az operettekéből. *Tompa* Kálmán drámai hévvel játszott. (b. i.)

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irtá: Neldegg, fordította: Szirtes.

70

Ferencz nem szabadulhatott a befolyástól, melyet a halál megzsomoritott, Isten büntető ostorától sujtott férfiú kétségbeesett tekintete reá gyakorolt. Az ellenszenv, melyet az öreg ur iránt akaratlanul érzett, eltűnt s a mély részvét érzete váltotta fel. Ugyanakkor más kép is merült föl emlékében. Szép, minőt csak a művész képzelme teremthet, tele bájjal, szeretetreméltósággal, melyet egy ideig a lelkitisztaság megtestesülésének hitt, de ebben a pillanatban úgy tűnt az föl neki, mintha rosszakaró boszorkányfő volna. Áda, ki nem tudta megszámni a fiát sirató rokonnak, de záporként hullatta könnyeit, mihelyt hiu kedvtöltéseinek kevesbedésétől tartott, oly sebet ütött szívére, hogy mélyebbet, keservesebbet nem is gondolhatott. Nem volt-e feleségének szíve? nemesebb érzelmek számára nem volt-e érzéke? Teljes lehetetlenség-e az ő lelkét nemesebb gondolkodáshoz szoktatni? Igazán nem lehetne ő neki semmi módon megmutatni az utat, melyen az emberi lélek tökéletességre juthat? — Effajta kérdésekkel gyötörte magát, midőn Steinfeldert keresve végig sietett az utcákon és szomorú szíve nem feleltetett reájok.

Remélte, hogy nagybátyját lakásán találja, ott azonban nem járt. A táviróhivatalba, ahol azután kereste, volt ugyan, épen akkor, midőn sürgöny érkezett számára s fiának halálhírért hozta. A tisztviselők kétségbeesett híreket mondtak az öreg ur lelkiállapotáról; akarták erősíteni, de mindhiába. Félni lehet, hogy nem fordul-e kétségbeesésében önmaga ellen.

Ferencz valódi lelkigyötrelemtől kinezva, visszatért Steinfeldner lakására. Jaj, ha az öreg a távirótisztek sejtelve szerint a halálba ment! Elhatározta, hogy megvárja őt lakásán, ha pedig sokáig nem jönne, mindenképen keresetni fogja.

Az öreg kisasszony, kinél Steinfeldner lakást bérelt, nem volt rossz érzéssel a jószívű öreg ur iránt, ismerte gyöngéit. Fiát is ösmerte és nagyra becsülte: áradozott a részvétől, midőn halála hírért vette. Öreg ráncos arca egészen megszépült a felebaráti szeretet melegétől, melylyel az apát és fiut emlegette. Megható volt aggodalma, midőn Ganermann annak lehetőségére utalt, hogy talán önkézzel vetett véget életének. Pedig ugyancsak szüksége lett volna reá, — sóhajtozott, — hogy jól elkészülve távozzék ez árnyékvilágból.

Már sötét lett, mégsem jött. Egyszerre erősen csöngették. Egy mentő állt az ajtó előtt és támogatta a félig eszméletlen, bőrig ázott, hidegtől remegő Steinfeldert. A városligetben talála egy padon összerokadva az öreg férfit; nagy nehezen megtudta tőle, hol lakik és mint-hogy maga lábán nem tudott járni, haza kísérte őt.

— Hála Istennek, csak hogy öngyilkos nem lett! — fohászkozott Ganermann. Miután ágyba fektette, az öreg kisasszonyra bízta gondozását és haza sietett. Rokonait részben bánatos, részben bosszus hangulatban a vacsoránál találta.

— Igazán csunyaság tőled, ily sokáig kimaradni! — perelt reá neje. — Hol voltál a manóba?

— Az öreg Steinfeldnernél.

— Mi a macskát csinál?

— Heves lázban fekszik.

— Legjobb lenne, ha meghalna, — nyilatkozott nyugodtan ifjúkori barátja.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Személyi hír.

Budapest, aug. 4. (Saját tud. táv.) Hegedűs Sándor ma Ostendébe utazott. A miniszterium ügyeit azonban onnan is fogja vezetni. Minden fontos iratot oda küldet.

A bácsi püspök beiktatása.

Budapest, aug. 4. (Saj. tud. táv.) Sevcics Mikrofán bácsi püspök beiktatása f. hó 6-án lesz.

Botrány egy templomban.

Nyiregyháza, aug. 4. (Saj. tud. táv.) Kinós botrányt csinált egy körorvos arczátlan viselkedésével a Mária-pócsi busujáróhelyen. Szőke János dr. szivarral szájában ment be a templomba és azt még e szent helyen se vette ki szájából. Egyik funkcionáló lelkész, látva a körorvosnak kvalifikálhatatlan viselkedését, figyelmeztette, hogy vegye ki szájából a szivart, mire Szőke János kihívó módon feleselni kezdett. A nagyszámu ájtatos hívő felhárodva az eset felett, megakartá verni az orvost, de ezt a kinós jelenetet sikerült a lelkésznek megakadályozni. Az esetet feljelentették a járásbírósnál.

Az orleánsi herceg Magyarországon.

Bécs, aug. 4. (Saj. tud. távir.) Lajos Fülöp orleánsi herceg ma feleségével Alcsutra utazott.

Szerencsétlenül járt vadász.

Zenta, augusztus 4. (Saját tud. táv.) A főkapitány ma vadászaton saját fegyverével véletlenül altestébe lőtt. Még délután meghalt.

A közös hadügyminiszter kihallgatáson.

Isehl, augusztus 4. (Saj. tud. táv.) Krieghammer közös hadügyminiszter és Bylandt ideérkeztek és Ő Felségénél kihallgatáson voltak, mely után a királyi család ebédjén vettek részt.

Czáfolat.

Bécs, aug. 4. (Saj. tud. táv.) A déli vasut igazgatósága komunikét tesz közzé, mely szerint határozottan visszautasítja azt a vádat, mintha a Grafenstein melletti katasztrófát valamely súlyos mulasztás okozta volna. A pálya és kocsik a legjobb karban voltak és csak a sínpar deformációja okozta a kisiklást, ha ugyan bűntény fenn nem forog.

Tüntetés a 14. §. ellen.

Bécs, augusztus 4. (Saját tud. táv.) Salsburgban a 14. §. ellen nagy tüntetés volt. A rendőrség kivont karddal megtámadta a tüntetőket, kik közül sokan megsebesültek. A harc még az éjjeli órákban folyik.

A Dreyfus-ügy.

Páris, augusztus 4. A rennesi hadbírószág megkeresésére a *Matin* szerkesztőse átadta Carrière kormánybiztos képviselőjének Esterházy-nak június 4-én kelt levelét, a melyben ez beismeri, hogy a bordereut ő írta felsőbb utasításra, továbbá a bordereu fakszimiljét és annak a cikknek a kéziratát, a melyben Esterházy elmondja, milyen viszonyban volt Boisdeffre és Gonse tábornokkal. A *Matin* szerint Esterházy-nak tegnap kézbesítették a rennesi tárgyalásra szóló idézést a *salvus conductus*-szal (Magy. Táv. Ir.)

Rennes, aug. 4. A nagy hőség miatt a Dreyfus-pör tárgyalását a gymnasium nagytermében tartják meg. Dreyfusnak csak egy utcán kell átmenni a tárgyalási épületig. A tüntetések megakadályozására az utcákat csendőrök fogják őrizni.

Akiknek nem kell védszent.

München, aug. 4. (Saját tud. távtr.) Erdekes eset foglalkoztatja úgy a német, mint a bajor közvéleményt. Ugyanis a bajor mezőgazdasági egyesület legutóbbi ülésén az elnöklő Soden báró indítványozta, hogy az egyesület szerezzék meg az ülésterem részére a *Szent Nothburga* képét, a mezőgazdák védőszentjének képét. Ez ellen a protestánsok, sőt a katolikusok közül is többen tiltakoztak, felhozva, hogy a védszenteknek csupán a templomban van helyük és Soden báró indítványát leszavazták.

A belgrádi merénylet.

Belgrád, aug. 4. Julius derekán Szereszen megtámadták és megsebesítették Naumov bolgár tanítót és feleségét. Akkoriban azt hitték, hogy a támadást két szerb alattvaló követte el. A legújabb szereszi jelentések szerint azonban ez a föltételezés alaptalannak bizonyult és a gyanu egy bolgár könyvkereskedőre irányult, a kit Szereszenben le is tartóztattak s a ki ellen több tanu terhelően vallott. (Magy. Táv. Ir.)

Halál a fogságban.

Lemberg, aug. 4. (Saj. tud. táv.) Zimó Ferencz a galicziai takarékpénztár volt igazgatója éjjel vizsgálati fogságában 72 éves korában hirtelen elhunyt. A városban az a hír, hogy méreggel ölte meg magát.

Kitüntetett orvos.

Páris, aug. 4. (Saj. tud. távirata.) Loubet elnök Maconi-nak a pap-orvosnak a becsületrend közepkeresztjét adományozta.

Lezuhant postakocsi.

Zürich, aug. 4. (Saját tud. távir.) Schirmbergbad-Entlebuch mellett egy személyszállító postakocsi a mélységbe zuhant. 4 nő halálát lelta. Közlebbi részletek hiányzanak.

Weyler tábornok bucsuzása.

Madrid, aug. 4. Tegnap Weyler tábornok Barcelonába utazása alkalmával számos polgári ruhás tábornok és sok egyenruhás tiszt jelent meg a pályaudvaron, hogy Weylertől elbucsuzzanak. A bucsuzáskor ilyen kiáltások hangzottak: »Éljen Spanyolország! Éljen a hadsereg! Éljen Weyler!«

San Sebastianból jelentik: Tetuan hercege kijelentette egy újságíró előtt, hogy nem változtatta meg álláspontját s hogy ezentul is fogja támogatni a kormányt Spanyolország tekintélyének helyreállításában. A herceg mulhatatlanul szükségesnek találja, hogy az állami háztartásban még jobban takarékoskodjanak, mint eddig, hogy a lakosság elégedetlensége megszűnjék, de a mellett nemsza-

bad elhanyagolni a nemzeti védelmet. A herceg végül úgy nyilatkozott, hogy Weyler tábornokot tör ényellenes cselekedetre képtelennek tartja. (M. T. Ir.)

Török-görög tárgyalások.

Konstantinápoly, augusztus 4. A porta megbizta a külügyminisztert, a belügyminisztert és az igazságügyminisztert, hogy állapítsák meg a porta magatartását a török-görög különegyezményekre nézve folytatandó tárgyalásokon. E bizottság kiküldése arra vezetendő vissza, hogy a nagykövetségek — nem jegyzék alakjában — előzékenységet ajánlottak a portának. (Magy. Táv. Ir.)

Angol ügyek.

London, aug. 4. Udvari hírek szerint az angol királynő kihallgatáson fogadta **Strombeck** hadnagyot, aki levelet hozott neki a uémet császártól.

London, aug. 4. A felsőház elfogadta az élelmiszerek forgalmáról szóló javaslatot, az irországi mezőgazdasági és technikai oktatásról szóló javaslatot, a mely a kis házak lakóinak lehetővé teszi, hogy a hatóságoktól kapott kölcsön segítségével házat vegyenek. (M. T. I.)

Ismét lázadás.

New-York, augusztus 4. Cap Haitienből jelentik: Conception de la Vegában, San Domingo köztársaságban, lázadás tört ki, a melynek az a célja, hogy Jimenezt juttassa az el-

nöki székbe. Santiagóban 500 fegyveres polgár lázadt föl Pacheo tábornok vezetése alatt, a kihez Reyes tábornok és több más tábornok is csatlakozott tetemes haderővel. (Magy. Táv. Ir.)

SZERKESZTOI POSTA.

Portula. Valószínűleg kikerülte a figyelmét üzenetünk. Mert úgy emlékszünk rá, hogy válaszlottunk. Tárca írónk neve ott van mindig a czim alatt. Deér név alatt Csontos Sándor jogász, Pubi név alatt Hantke Emil jogász, * * * alatt Sarkadi Péla ir. Köbvt hagyjuk békén. Ez egy mogorva czerberus, akivel nem lehet ilyesméről beszélni. A kérdéses Petőfi cikket Hantke Emil írta.

KÖZGAZDASÁG

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, augusztus 4.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, és 17,000, mm. forgalom mellett az árak 10 krral magasabban jegyeztettek.

Buza áprilisra	—	—	—	—	—
Buza októberre	—	—	—	—	8 85
Tengeri jul.	—	—	—	—	4 70
Rozs őszre	—	—	—	—	6 79
Zab őszre	—	—	—	—	5 48
Tengeri augusztusra	—	—	—	—	4 88

Bécs, augusztus 4.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	—	—	—	—	387 30
Magyar hitel	—	—	—	—	392
Allamvasut	—	—	—	—	354

Értéktőzsde.

Budapest, augusztus 8.

Az irányzat szilárd.

Osztrák hitel	—	—	—	—	829
Magyar hitel	—	—	—	—	469
Allamvasut	—	—	—	—	768
Rimamurányi	—	—	—	—	544
Magyar jelzálog	—	—	—	—	244.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	831
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	623
Villamosvasut	—	—	—	—	225
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	353.25
Iparbank	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	101.50
Délivasut	—	—	—	—	65.08

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. augusztus 4-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	118.70
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	96.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	—	—	—	—	120.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	—	—	—	—	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	34.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.25
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	96.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	161.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	138.75
Osztrák járdék papírban	—	—	—	—	100.25
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	100.—
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	118.50
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	99.75
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	139.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	960.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	392.50
Osztrák hitelintézeti részevény	—	—	—	—	389.20
Párisi vista	—	—	—	—	354.80
20 frankos arany (Napoleon'or)	—	—	—	—	9.53
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	58.72
London vista	—	—	—	—	120.45
0 márkás arany	—	—	—	—	11.74

A szerkesztőjéért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Nagyvárad—Szeged					Szeged—Nagyvárad.					Nagyvárad—Arad.					Arad—Nagyvárad.				
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 37				
Ósi >	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely >	4 38	11 05	7 50	Gyula >	12 21	6 44	10 01	Kurtics >	5 39	11 52	10 07				
Less >	10 48	5 01	7 52	Orosháza >	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba >	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 31	10 54				
Gyapju >	10 56	5 10	8 05	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 45	5 03	Békes-Csaba >	6 47	2 33	4 50				
Cséffa >	11 0	5 19	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 21	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26				
Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31				
Kétegyán >	11 46	6 05	9 15	Kétegyán >	7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest.					Dobrest—Szombatság-Rogoz.						
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36						
Gyula >	12 21	6 44	10 01	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Nánhegyesel >	6 34	8 21	Nánhegyesel >	4 32	6 46						
Csaba >	2 10	7 41	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10						
Orosháza >	3 10	9 10	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51												
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	Osi >	9 21	5 19	8 16												
Szeged >	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31												

Kolozsvar—Nagyvárad—Budapest.					Budapest—Nagyvárad—Kolozsvar.					Püspök-Ladány—Debreczen—Ermihályfalva.							
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvar ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykátá >	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen >	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok >	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Ermihályfalva érk.	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47
Bucsa >	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17						
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp >	1 17	7 58	12 24	2 27	5 38						
Élesd >	1 48	7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Ermihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.					
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Vértés—Debreczen—Nagy-Léta					
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22						
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20						
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 24	—	2 30	4 05	12 29						
Mező-keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	12 44						
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15						
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	3 04	7 28	3 21	4 56	1 43						
Sáp >	3 33	9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21						
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	2 57						
P.-Ladány >	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	—	4 27	6 04	3 26						
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00						
Nagy-Kátá >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55						
Budapest érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvar érk.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04						

Nyomatot-laptulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.